

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**Variarvm Lectionvm Libri Dvo Theodori Canteri
Vltraiectini**

Canter, Dirk

Antverpiæ, M. D. LXXIII.

De Casto Cereris quid sit, deque eo Hieronymi & Arnobij loci emendati.
Cap. 21.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-70886](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-70886)

Ἀλλὰ ποικιλίας τραπίδων
 Δαμά Φύλα πούτου
 Χρονίωντ' ἀειώντε παυδύματα.

De Caelo Cereris, deque eo Hieronymi &
 Arnobij loci emendati.

CAP. XXI.

HIERONYMVS libro 2. ad Iovinianum
 inquit: De ciborum sibi placent abstinentia, quasi
 non & superstitio gentilium Cossum matris Deum
 obseruet & Isidis. Idem eodem libro: Quomodo
 autem virginitati vera non praeiudicat imitatio
 virginum diaboli, ita nec veris ieiuniis Cossam
 dis & Cybeles, & quorundam ciborum in aeterna
 abstinentia, maximè cum apud illos ieiunium panis
 sanguine carniū compensetur. Hi loci tanquam
 & integri ab omnibus interpretibus praeiitii sunt.
 & praecipuè à Mariano Victorio viro Italo, qui
 pro omnibus suis in Batavos conuitiis, hos & simi-
 les locos nobis emendasset ac illustrasset, maiorem
 certè laudem à litterarum studiosis reportaturus.
 Solus autem Caelius Rhodiginus vir doctissimus, &
 multa lectionis, hunc locum insigniter corruptum
 & deprauatum animaduertit: qua quidem in re li-
 benter illi assentior, sed in emendatione sua non
 Sed audiamus ipsum. Hieronymus in Iovinianum
 De ciborum sibi placent abstinentia, quasi non &
 superstitio gentilium Cossum matris Deum obseruet
 & Isidis.

Ant. Murea
 Variae Lectio
 LIII
 28

& Isidis. Qua tamen in parte haud dissimulandum
arbitror, locum insigniter interpolatum videri: pri-
mum orationis structura, cur enim dicatur Matris
Deum Cosus & Isidis, si eum in cibis aspernantur
Deorum sacris mancipati: porro nec conuenit si sacrum
intelligas. Quid enim Aegyptiis cum Coso? In Pon-
to quidem & Phrygia vermes albos & obesos, qui
ingello capite sunt, & nascuntur in lignorum carie,
pro magnis rebus paterfamilias exigit. At in-
quit mox Hieronymus: Coge Syros, Arabos, ut ver-
mes Ponticos glutiant, ita eos despicient, ut muscas
millepedes & lacertos. Quod si ad Isiacos Romana
urbis referendum putes, quoquo te torqueas frige-
bit excellenter. Alicubi scriptum reperias costum,
non cossium. Mendo non caret hoc quoque, sed ad
verum gradus est. Nam subolet à Hieronymo Graece
scriptum, ἀγύσων, id est, ciborum abstinentiam, velut
ieiunium, ubi nil vel parum praegustes, ac vilius.
Extat verbum apud Pollucem, exponitur à Suda.
Cybaleos verò & Isiacos luctus ratione cibis absti-
nuisse propter Atym & Osirim amissos, evidens
coniectatio est Augustini libro sexto Ciuitatis dini-
nae, & Lactantij libro primo. Quod igitur de sive-
rio concupita rei factitarunt Dea, imitabantur sa-
cerdotes, aut quisquis sacra coleret. Proinde di-
citur rectè ageuston matris Deum Isidis. Ieiunia in
veteri religione seruata, in libro de Osiride ac Iside
Plutarchus docet, ac in Deorum natura Phornutus.

Haecenus ille. Nimis longè hic à vero aberravit, exo
 Ego minima mutatione legendum iuraverim hoc Au
 modo: quasi non & superstitio gentilium Castum tan
 matris Deum obseruet & Isidis. & alio loco: de ce
 nec. verò ieiuniis Castum Isidis & Cybeles & Var
 Ad quam coniecturam confirmandam non parum Cer
 momenti erit, quod Blondus in Historia sua huius ris
 Hieronymi locum citans aperte legat: Castum no vid
 tris Deum & Isidis. unde colligo hanc esse antiq uo
 huius loci lectionem, quam quidam postea non inteli vid
 ligentes, quia esset Castum, alij in Costum, alij in quia
 Cosum, alij in Cossorum mutarunt. Præterea & nen
 Tertullianus in libro De ieiunio hanc nostram lectio- dun
 nem confirmat, inquit: Sed bene quod in nostris in
 Xenophagiis blasphemias ingeris, Casto Isidis & Cy- filio
 beles, eas adæquas. Non parum etiam hanc lectionem vete
 confirmabunt verba Festi, quæ mihi indicant de casto
 Etissimus vir, ac mihi amicissimus Ludovicus Carru & J
 I. C. Verba Festi hæc sunt: Minuitur populo luctum te, q
 ædis dedicatione: cum Censores lustrum condiderunt: satis
 cum votum publicè susceptum soluitur: priuatis an- nefa
 tem, cum liberi nati sunt: cum honos in familia ce- & J
 nit: cum parens, aut liberi, aut vir, aut frater ab ipso
 hoste captus domum redit, cum desponsa est; cum los a
 propiore quis cognatione, quam is qui lugetur, natus Et a
 est: cum in casto Cereris est, omnig. gratulatione cent
 Iam nulli opinor dubium erit, quin Castum apud imm
 Hieronymum legendum sit. Sed iam magna rursus ma
 exori-

Ant. Murea
 Varia Lectio
 LIII
 28

exoritur quæstio de Casto quid sit? Nam Antonius Augustinus dicit, De Casto Cereris mihi non liquet. tamen non licere à lugentibus Cerealia celebrari, docet Linius lib. 22. Et Iacobus Ræuordus in libro Variarum, adducens Festi verba, inquit: De Casto Cereris mihi non liquet, nisi fortè per Castum Cereris nimiam castitatem illam intellexerimus, qua viduas Africanæ Cereri olim adstitisse, scribit ad uxorem lib. 1. hunc in modum Tertullianus. Caterum viduas Africanæ Cereri adstistere scimus, durissima quidem obliuione matrimonij adlectas. Nam manentibus in æternum viris, non modo thoro decedunt, sed & alias, eis utique videntibus, loco suo insinuant, adempto omni contactu, usque ad oscula filiorum. Et sic quidem Castum Cereris ea forma veteres dixisse videri possunt, quo Castum pro re casta, sacrum pro re sacra, diuinum pro re diuina, & sic deinceps, sumitur. Hac ille. Nec mihi certe, quid post tantos viros, de Casto Cereris dicam, satis constat. Interim tamen illud facile apparet, nefas fuisse, imò illicitum eo tempore, quo ieiunium & sacra Cereris celebrabantur, pane vesci, vel ex ipso Hieronymo, qui inquit: Maximè cum apud illos ieiunium panis sagina carniū compensetur. Et alio loco in epistola De institutione filie: Displacent mihi in teneris maximè ætatibus, longa & immoderata ieiunia, in quibus iunguntur hebdomades, oleum in cibo ac poma vetantur. Experi-

H s mento

mento didici, asellum in via cum lassus fuerit, in
 uerticula querere. Faciant hoc cultores Iphigie
 Cybeles, qui gulosa abstinentia Phasides aues, et
 manentes turtures vorant, ne scilicet Cerealia
 contaminent. Atque hoc ieiunium, et hanc
 nis abstinentiam videntur antiqui appellasse
 Cereris, ut manifestè satis constat ex lib. 5. *de
 by*, cuius verba eo libentius referam, quòd, quo
 locus in eis corruptus, ex codice Romano sit emen-
 dus, lectori eadem opera inuicabo. sic igitur *de
 by*: Quia pectoribus applodentes palmas, et
 cum crinibus Galli? nonne illos referunt in *de
 by* riam luctus, quibus mater turrata cum *de
 by* chrymabili puerum profecuta est ciuitate? *de
 by* temperatus fabæ alimonio panis, cui rei dedisti
de *Castus*: nonne illius temporis imitatio est, *de
 by* se numen ab Cereris fruge violentia mæroris *de
 by* nuit? Sic habent omnia exemplaria à Gelenio
 tuta: sed legendum pro, Quid temperatus fabæ
 monio panis, ut habet vetus codex Romanus; *de
 by* temperatus ab alimonio panis, id est, abstinentia
 Ceres à victu panis. Præterea dies illos quibus
 illa colere ac celebrare moris erat, Castos vocabatur
 ut ex verbis Marini Neapolitani antiqui scriptoris
 in libro quem Procius inscripsit, in *de* *de* *de*
 vias colligitur: τὰς δὲ ὑπεροχὰς ὠδῶν ποσειδῶνος
 ἢ καὶ ὠδῶν ποσειδῶνος φρυγῶν ἀουδουδεῖστας ἡμερῶν
 κασεῖας ἐκαστοῦ μῆκος ἡγνῶν.

Plata

Ant. Murea
 varia Lectio
 LIII
 28